

YALINAYAK GEN

8. KİTAP: ÖLÜM TACİRLERİ

KEIJI NAKAZAWA

YALINAYAK GEN

ÖLÜM TACIRLERİ

8. KİTAP

KEIJI NAKAZAWA

YALINAYAK GEN 8 - ÖLÜM TACİRLERİ

© 2020, Tudem Yayın Grubu

1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

resim ve metin hakları © 1984, Nakazawa Keiji

önsöz © 2007, Steven Okazaki

İlk baskı 1993 yılında, Japonya'da Hadashi no Gen adıyla yapılmıştır.

Bu kitabın telif hakları Nakazawa Misayo c/o Project Gen ile anlaşmalı olarak Japan UNI Agency, Inc. aracılığıyla alınmıştır.

YAZAN VE RESİMLEYEN: Keiji Nakazawa

TÜRKÇELEŞTİREN: Damla Kellecioğlu

EDİTÖR: Ayşegül Utku Günaydın

DÜZELTİ: Ümit Mutlu

KAPAK RÖPRODÜKSİYONU: Korkut Öztekin

GRAFİK UYGULAMA: Selin Öztekin

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.

Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara

Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Ocak 2021 (2000 adet)

ISBN: 978-605-5678-94-4

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DESEN, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

YALINAYAK GEN

ÖLÜM TACIRLERİ

8. KİTAP

KEIJI NAKAZAWA

Hiroşima'da doğan Keiji Nakazawa, altı yaşındayken atom bombası yüzünden babasını ve tüm kardeşlerini kaybetti. Yaşadıklarını dünyaya anlatmak isteyen sanatçı, 25 dile çevrilen *Yalınayak Gen* adlı çizgi romanında küçük bir çocuğun gözünden İkinci Dünya Savaşı sırasında Hiroşima'da yaşananları konu aldı. Nakazawa, 1986'da Çernobil ve 2011'deki Fukuşima nükleer santrallerinde yaşanan felaketten sonra Japonya'da nükleer enerji kullanımına karşı çıkan isimlerden biri olarak biliniyordu. Sanatçı, 2012'de hayatını kaybetmiştir.

Yazarın Notu

Keiji Nakazawa

Atom bombası, 6 Ağustos 1945 sabahı 8:15'te, doğduğum şehir Hiroşima'nın 600 metre üstünde patladı. Bombanın patladığı yerden yaklaşık bir kilometre uzakta, Kanzaki İlkokulu'nun arka kapısında idim. Korkunç bir rüzgâr ve kavurucu bir sıcaklık dalgasına tutuldum. Altı yaşındaydım. Hayatımı, okulun beton duvarına borçluyum. Eğer duvarın gölgesinde duruyor olmasaydım, 5000 derecelik ısı dalgası beni ânında kavuracaktı. Onun yerine kendimi canlı bir cehennemde buldum. Olayın detayları, sanki dün yaşamışım gibi beynime kazınmış durumda.

Annem Kimiyo, sekiz aylık hamileydi. Evimizin ikinci kat balkonundaydı. Çamaşırları asmayı yeni bitirmiş, eve girmek üzereydi. Patlama, bütün balkonu havaya uçurdu ve annemi evimizin arkasındaki sokağa fırlattı. Mucize eseri, annem çizik bile almadan kurtuldu.

Patlama evimizi dümdüz etti. İkinci kat, birinci katın üstüne düştü; babam, kız kardeşim Eiko ve erkek kardeşim Susumu enkazın altında kaldılar. Erkek kardeşim ön kapının orada oturmuş, oyuncak bir gemiyle oynuyordu. Başı, kapının kirişi altında sıkışıp kalmıştı. Bacaklarıyla deli gibi tekmeler savuruyor, annemden yardım istiyordu. Evin içinde sıkışıp kalan babam, anneme bir şeyler yapması için yalvardı. Kız kardeşim kirişin altında kalmış, ânında ölmüştü.

Annem çaresizce kirişleri kaldırmaya çalıştı, ama bu işi tek başına yapacak kadar güçlü değildi. Yoldan geçenlere yardım etmeleri için yalvardı, kimse durup yardım etmedi. Atom bombasının yarattığı cehennemde, insanların tek düşünebildikleri hayatta kalmaktı; başka kimseye harcayacak zamanları yoktu. Annem yapılabilecek her şeyi denedi, ama bir işe yaramadı. Nihayet, çaresizlik içinde, kapının önünde yere oturdu ve ağlayan kardeşime sarılarak onu ezen kirişi çaresizce ittirdi.

Patlamayı takip eden alevler kısa süre sonra bizim eve ulaştı. Evimiz alevler tarafından yutulmuştu. Kardeşim bağırarak yandığını söylüyordu; babam, anneme yardım çağırması için yalvarıyordu. Acı ve çaresizlikten yarı delirmiş durumdaki annem, orada kalıp onlarla birlikte öleceğini söylüyordu. Ama yan komşumuz tam zamanında annemi buldu ve onu sürükleyerek uzaklaştırdı.

Annem hayatının kalan günlerinde kocasının ve oğlunun yardım çığ-liklerini asla unutmadı. Çok, annemi doğuma zorladı ve o gün yolun kenarında bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Bebeğe Tomoko adını verdi. Ama Tomoko sadece 4 ay yaşayabildi. Belki yetersiz beslenmeden, belki de radyasyondan... Bunu hiç bilemedik.

Okulun çevresindeki alevlerden kaçtıktan sonra annemi, yeni doğmuş bebeğle yolun kenarında buldum. Birlikte oturduk ve etrafımızdaki cehennem manzaralarını izlemeye başladık.

Babam bir vernik ustasıydı ve geleneksel Japon boyama sanatıyla uğraşırdı. Aynı zamanda Gorki'nin *Ayaktakımı Arasında* gibi oyunlarını oynayan savaş karşıtı bir tiyatro grubunun yesi idi. Nihayet polis bütün grubu tutukladı ve cezaevine gönderdi. Babam bir buçuk yıl orada yattı. Ben kk bir çocukken bile, babam bana Japonya'nın savaşı başlattığı için aptal ve düşüncesiz olduğunu söylerdi.

Hiç şüphe yok ki babamın etkisiyle, kk yaşta çizmeye başladım. Savaştan sonra Osamu Tezuka'nın çizgi roman dergisi *Shin-Takarajima'* yı (Yeni Define Adası) okumaya başladım. Bunun benim üzerimdeki etkisi çok büyük oldu. Tezuka'nın çizgi romanlarını kopyalamaya başladım ve büyük bir manga meraklısına dönüştüm. Hiroşima ıssız, yanmış bir yerdı ve biz her gün atıktık. Ama izgi roman çizerken mutlu oluyor, her şeyi unutuyordum. Büyüdüğümde bir çizgi romancı olacağıma, erken yaşlarda yemin ettim.

1961'de, Tokyo'ya taşınma hayalimi gerçekleştirdim. Bir yıl sonra, aylık çıkan *Shonen Gaho* (Resimli ocuk Romanları) adlı bir manga dergisinde ilk çizgi dizim yayımlandı. O günden sonra, artık profesyonel çalışan bir çizgi romancı olmuştum.

Hastalıkla geçen yedi yıldan sonra, 1966'da, annem Hiroşima'da Atom Bombası Kurbanları Hastanesi'nde hayata gözlerini yumdu. Kllerini toplamak için krematoryuma gittiğimde çok olmuştum. Annemin küllerinde hiç kemik kalmamıştı; normalde yakılma işleminden sonra kemik kalırdı. Bombanın radyoaktif kalıntısı, kemiklerini, yok olma noktasına gelecek kadar yemişti. Bomba, annemin kemiklerini bile benden almıştı. fkeden deliye dönmüştüm. Savaşı başlatan Japon askerı kanadını ve bombayı çok normal bir şeymiş gibi üzerimize atan Amerikalıları asla affetmeyeceğime yemin ettim.

Annemin öcünü almak için atom bombası hakkında çizgi romanlar çizmeye başladım. Bir yetişkin manga dergisinde basılan ve *Kuroi Ame ni Utarete* (Kara Yağmura Tutulmuş) adlı altı mangalık "Kara" bir diziyile

öfkemi hafiflettim. Sonra *Shukan Shonen Jump* ile yoluma devam ettim ve burada *Aru Hi Totsuzen ni (Bir Gün, Aniden)* ile savaş ve atom bombası üzerine bir seriye başladım. *Jump*, çizgi romancılarının otobiyografik çalışmalarını yayımlamaya başlayınca benden, kendi hikâyemle projeye önderlik etmemi istediler. 45 sayfalık manga otobiyografimin adı *Ore wa Mita* (Ben Onu Gördüm) idi. *Jump*'taki editörüm Tadasu Nagano, 45 sayfaya sığmayacak, daha söyleyecek çok şeyim olduğuna karar verdi ve beni, kişisel tecrübelerime dayanan daha uzun bir dizi çizmeye teşvik etti. Ben de hemen, minnettarlıkla diziyi çizmeye başladım. Yıl, 1972'ydi.

Yeni hikâyeme *Hadashi no Gen* (Yalınayak Gen) adını verdim. Genç, iyimser bir çocuğun adı olan Gen'in Japoncada birden çok anlamı var. Bir şeyin "kökü" ya da "başlangıcı" anlamına geliyor, ama aynı zamanda atom gibi "elementsel" anlamına ve canlılık, mutluluk "kaynağı" anlamına da geliyor. Gen'i yalınayak hayal ettim. Hiroşima'nın yanmış kalıntılarının üstünde duruyor, savaşa ve nükleer silahlara karşı sesini yükseltiyor. Gen, benim diğer kişiliğim ve ailesi benimkine çok benziyor. *Yalınayak Gen*'de geçen hikâyeler benim ve Hiroşima'daki diğer insanların gerçekten başından geçen şeylere dayanıyor.

İnsanlar aptal. Darkafalılık, dinî fanatıklık ve açgözlülük yüzünden, dünya asla barış içinde olamıyor ve bir nükleer savaşın gölgesi hiçbir zaman çok uzaklarda değil. Umuyorum ki Gen'in hikâyesi, okurlara barışın değerini ve yaşamak için ihtiyaç duyduğumuz cesareti anlatır. *Yalınayak Gen*'de buğday, o gücün ve cesaretin simgesi. Buğday başakları karların altından fıkkırıyor, sadece üzerlerine tekrar tekrar basılsın diye. Üstüne basılmış buğday, dünyaya güçlü kökler salıyor ve sonunda büyüyor. Ve bir gün buğday, başak veriyor.

Geri Dönüşü Olmayan Değişim

Steven Okazaki'nin Önsözü

Amerikalılar Hiroşima ve Nagazaki'den söz ederken konu genelde bombalama kararına ilişkin tatsız ve çözümsüz bir tartışmaya gelir. Kararın doğru olduğunu savunanlar, kanılarını olgulardan ziyade fikirlere dayandırır: Japonların, ellerinde tek bir bambu sapı kalana dek savaşmaya kararlı olduklarını, Nanking'de ve diğer noktalarda yaptıkları insanlık dışı muameleler nedeniyle, aynı şekilde insanlık dışı olan atom bombasını hak ettiklerini; on bin, hayır, yüz bin, hayır, bir milyon, hatta on milyon insanın hayatının kurtulduğunu söylerler. Bu söylemlere, vahşeti yok sayma, hafife alma ya da haklı çıkarma ihtiyacı hâkimdir. Tartışma nadiren gerçekten yaşananlara odaklanır.

Hiroşima ve Nagazaki Japonlar tarafından anlatıldığında ise hikâye 6 Ağustos sabahından başlar ve sanki bilinçli bir şekilde bu savaşın bir parçası olmamış ve saldırmamışlar gibi, tamamen masum kurbanlarmışçasına bombalamaları savaşın geri kalanından soyutlarlar. Ve *Hibakuşalardan*, yani bombalamalardan sağ kurtulan kişilerden söz ettiklerinde, çoğu zaman onların özel insanlar olduklarını; fiziksel ya da ruhsal açılardan bizlerden farklı olduklarını ifade eden saygılı ve mesafeli bir ton benimserler. Fakat bütünün dışında ve farklı olmak pek çok Japonu rahatsız eder ve sonuçta *Hibakuşalar* parya muamelesi görür.

Her iki taraf da farklı yollarla, *Hibakuşaları* susturmayı denemiştir.

John Hersey'nin kitabını okudum. Hajima Miyatake ile Yosuke Yamahata'nın etkileyici fotoğraflarını gördüm. *Hiroşima Sevgilim* filmindeki sarsıcı arşiv görüntülerini izledim ve yaşananların yıkıcı ve dehşet verici olduğunun farkındaydım. Fakat tüm bunlar bana, içinde yaşadığım dünyadan uzak ve kopuk bir tarihin parçasıymış gibi geliyordu hâlâ. Buna bir de biliminsanlarının, ordu mensuplarının, politikacıların ve tarihçilerin sıkıcı ve didaktik anlatıları ekleniyordu. Ancak orada olan, B-29 uçağının sesini duyduklarında başlarını kaldırıp göğe bakan ve tam o anda yaşamları geri dönülmez bir şekilde değişen insanların sesi ya hiç duyulmuyor ya da çok az iştiliyordu.

Japoncada ilk kez 1972 yılında, İngilizce olarak ise 1978'de yayımlanan *Yalınayak Gen* herkes için bir aydınlanma oldu. Hiroşima'ya bakış açımı değiştirdi. Yaşananlar, benim gözümde artık daha gerçek, daha insani ve inkâr edilemezdi. Kitap, milliyetçilerin fanatizmi, muhaliflerin ezilmişliği, Korelilerin gördüğü korkunç muamele, diğer Japonların *Hibakuşalara* önyargılı yaklaşımları gibi daha önce hiç kimsenin tartışmadığı rahatsız edici konuları masaya yatırıyor. Üstelik Keiji Nakazawa'nın sesi, Japonlarla özdeşleştirilmiş uysallık ve şiirsellikten uzaktı. Bu açık, doğrudan, öfkeli ve yüksek bir sestir. "Yaşananları gördüm!" diye haykırıyordu.

Nakazawa'nın ezber bozan çizgi roman serisi, zor ve tartışmalı bir konuyu, okuyup yazan herkes için erişilebilir ve gerçek kıldı. Bombanın atılmasından önce, bombalama sırasında ve sonrasında yaşadıklarını ayrıntılı bir şekilde anlatması için genç çizeri yüreklendiren yayıncı, yaptığı şeyin bilincinde miydi, merak ediyorum doğrusu. Nakazawa'nın bu kadar korkusuz, vakur ve dürüst olacağını biliyor muydu? Eserin, dünyanın dört bir yanından insanlarda binbir çeşit duygu uyandırarak onlar için bir esin kaynağı olma potansiyeline dair en ufak bir fikri var mıydı?

Yalınayak Gen'i ilk kez 1980 yılında okudum ve hayatım tamamen değişti. Kitap beni çok heyecanlandırdı ve bana, Hiroşima ile Nagazaki'nin öyküsünün anlatılmasına katkıda bulunmamı sağlayacak ilhamı verdi.

Steven Okazaki, *Survivors* (Sağ Kalanlar, 1982) başta olmak üzere, *Hibakuşalar* hakkında çeşitli filmlere imza atmış, Oscar ödüllü bir yönetmendir. Okazaki'nin Hiroşima'yı ve Hiroşima halkını anlattığı, Oscar adaylığına layık görülen filmi *The Mushroom Club*'da (Mantar Kulübü, 2005) ve 14 *Hibakuşa* ile gerçekleştirilen söyleşiler üzerinden bombalamaların öyküsünün anlatıldığı *White Light/Black Rain*'de (Beyaz Işık/Kara Yağmur, 2007) Keiji Nakazawa da yer almıştır.

Yalınayak Gen dolaşır dünyayı
Ülkeden ülkeye, evden eve
Turnalar vadiden yuvalarına uçarken
Güneş mavi gökyüzünde parlarken

Daima neşeli küçük ahbap
Hiroşima cehenneminde hayatta kalır
Çocuk gözüyle tanık oldukları
Hafızasına kazınır sonsuza dek

Acılar ve sevdiklerinin korkunç ölümü
Küçük çocuğun kalbini parçalar
Nefes nefese alevlerin ve küllerin arasına dalar Yalınayak

Operadan sesler ve film kareleri
Nakazawa-san'ın öyküsünü anlatır
Yalınayak Gen dolaşır dünyayı
Tahıl tohumları misali
Eker barış tohumları

Asi bir buğday sapı gibi uzarken
Başaklarla yüklü
Barışın koruyucusu
Yalınayak Gen dolaşır dünyayı
Biz de onunla yürürüz yan yana

Gen birçok dili konuşur,
"Dünya barışa kavuşmalı," der,
Hiroşima'da ölüm olmasın
Bağdat'ta gözyaşı olmasın
Savaşa ihtiyacımız yok!

Bombaları, silahları, roketatarları yok edin,
Onlardan oyuncaklar üretin!
"Lütfen, hepiniz, barış içinde yaşayın!"
İşte budur dileği Hiroşimalı çocuk Gen'in.

Nina Mikhailovna Vasilenko

YALINAYAK GEN

ÖLÜM TACİRLERİ

25 Haziran 1950

Namikava Ortaokulu

Orta I-A

Niye
bu kadar
öfkeliyim ki?

Çünkü yine
savaşa
sürüklenebiliriz!

.....

Ha ha ha!
Aptala bak!
Niye sürüklenelim ki
Kore'deki savaşa?

Çok salaksın.
İsmi de
onun için
Sersemori
zaten!

Lanet olsun!
Kes şunu!

Hadi ama
Sersemori,
birazcak
düşün.

ABD jetleri, Fukuoka'daki
İtazuke Hava Üssü'nden
havalanıp saldırıyor.

Kore Yarımadası,
Japonya'nın yanı
başında, burnu-
muzun dibinde!

25 dile çevrilen *Yalınayak Gen*, İkinci Dünya Savaşı sırasında Hiroşima'da yaşananları küçük bir çocuğun gözünden ele alıyor. Otopiyografik özellikler taşıyan *Yalınayak Gen*, savaşın masum insanlara yaşattığı acıların bir hatırlatıcısı ve atom bombasının da bir belgesi niteliğindedir. *Ölüm Tacirleri*, serinin sekizinci kitabıdır.

"Gen, 20. yüzyılın en büyük vahşetlerinden birine etkili bir biçimde tanıklık eder. Kendinizi bu olağanüstü kitaba bırakın."

Art Spiegelman

Serinin Diğer Kitapları

1. Kitap:
HIROŞİMA'NIN
HİKÂYESİ

2. Kitap:
ERTESİ GÜN

3. Kitap:
BOMBADAN
SONRA

4. Kitap:
KÜLLERİN
İÇİNDEN

5. Kitap:
BİTMEYEN
SAVAŞ

6. Kitap:
GERÇEÇİ
YAZMAK

7. Kitap:
KEMİKLER TOZA
DÖNÜŞÜRKEN

8. Kitap:
ÖLÜM
TACİRLERİ

DESEN

desenyayinlari.com.tr

DesenYayinlari.Tudem

@desenyayinlari

ISBN: 978-605-5678-94-4

9 786055 678944